

Verlag en Achtergrondinformatie van de Wandeling in de Sprankelse Bossen

21-04-2017

Deze wandeling is ook nog dicht bij huis, namelijk in de "Sprankelse Bossen", We lopen in het bosgebied tussen **Heers**, ons startpunt, en Steensel, waar we koffie drinken.

Heers.

Heers is een gehucht in Veldhoven. De meeste bebouwing is geconcentreerd rondom een met bomen beplant plein. Bij dit plein bevindt zich een kapel uit 1990 en een gedenkzuil uit 1966 ter herinnering aan de vrijwillige ruilverkaveling. Heers kent een lange geschiedenis. Het gehucht werd al in Middeleeuwse geschriften genoemd. Ook zijn er in de nabije omgeving archeologische vondsten uit de Bronstijd en Romeinse Tijd gedaan.

In de 13e eeuw heette het gehucht *Herle* wat de betekenis van "hogergelegen bos" heeft. In de 14e eeuw komen ook de benamingen *Heerze* of *Heerle* voor, die kunnen verwijzen naar een "zanderige heuvelrug", bij het gehucht Heers gaat het dan om de heuvelrug tussen de beekjes de Run en de Gender.

De omgeving van Heers werd al in de prehistorie bewoond. In de bossen aan de *Locht*, richting Steensel ligt een grafheuvelreservaat. De schoolmeester en amateur-archeoloog Petrus Norbertus Panken meldde het bestaan hiervan als eerste, in 1845. Hij doorgroef dertien heuvels en vond urnen met houtskool en crematieresten. Het Veldhovense schoolhoofd Cornelis Rijken bracht hier omstreeks 1910 ook een groot aantal urnen aan het licht. Pas in 1948 voerde de archeoloog Albert van Giffen systematisch onderzoek uit. Het door hem onderzochte grafheuvelreservaat bestaat uit tien gerestaureerde grafheuvels. De grafheuvels hebben een lange ontstaansperiode, lopende van de midden Bronstijd tot in de IJzertijd (1500 - 50 v. Chr.).

Archeologische vondsten rondom Heers getuigen ook van een Romeinse aanwezigheid. Petrus Panken vond hier enkele fragmenten van Romeinse terracotta beeldjes, waaronder een vrijwel ongeschonden exemplaar van een beeldje van Diana, de godin van de jacht. Dit beeldje, gedateerd op 175 n. Chr. is 21,6 centimeter hoog en toont Diana met een pijlkoker op haar rug en een hondje aan haar zijde. Dit beeldje is geschonken aan het Noordbrabants Museum in 's-Hertogenbosch waar het zich nu nog steeds bevindt.

Monumenten op Heers

De kapel aan de *Westerveldseweg*, werd in september 1990 gebouwd door het gilde *St. Caecilia* uit Veldhoven Dorp. Op deze plek stond van 1935 tot omstreeks 1960 een Mariagrot.

De Verkevelingszuil is een gedenkzuil op het plein van Heers. De zuil werd in 1966 geplaatst ter afsluiting van de vrijwillige ruilverkaveling die tussen 1960 en 1965 plaatsvond. Aanleiding voor de ruilverkaveling was de aanleg van de A67, die ten noorden van Heers veel percelen doorsneed. Ten zuiden van Heers werd het beekje de Run gekanaliseerd en werden de aan de beek gelegen percelen ook herkaveld.

Sprankelse bossen

Geschiedenis

Het gebied waar nu de Sprankelse Bossen liggen is al eeuwenlang cultuurgebied geweest. Daarvan getuigen onder andere de grafheuvels die archeologisch zeer waardevol zijn. (Voor het behoud van de heuvels worden ze vrij gehouden van bomen en struiken en zijn de wandelpaden zodanig aangelegd dat de heuvels worden ontzien.) Toen onze verre voorouders zich hier vestigden, vonden ze er een natuurlijk

bos met voornamelijk eiken en berken. Om akkerland te krijgen werd een stuk bos gekapt of verbrand. Het gebruik van mest was onbekend, zodat na enkele jaren gebruik de akkertjes uitgemergeld waren, omdat dan alle voedsel aan de bodem was onttrokken. Er werd dan weer een ander stuk bos gerooid; en zo verder! Op de schrale verlaten akkers groeide daarna wel heide: op de droge plekken struikheide en op de natte plekken dopheide. Zo ontstonden grote heidevelden gelegen tussen de beekdalen. Grazende schapen hielden de heide kaal. Oude namen in deze omgeving zijn Schootsche Heide, Heersche Heide en Bussereindsche Heide. Roofbouw hield op toen men ontdekte dat de mest van schapen en ander vee de akkers vruchtbaar kon maken. Toen begin twintigste eeuw kunstmest werd uitgevonden ging men grote stukken heide ontginnen voor de landbouw en op de mindere gronden werden dennenbossen aangeplant. Dit hout was nodig in de mijnbouw als stuthout in de mijngangen.

Het gebied van de Sprankel werd vanaf de dertiger jaren van de vorige eeuw beplant met vooral grove den, douglasspar en hemlockspar. Daartussen zijn zomereik, berk, tamme kastanje en andere soorten bomen en struiken geplant of zijn komen aanwaaien. Langs lanen en verspreid in het terrein ziet men ook Amerikaanse eiken. Deze bomen zijn indertijd geplant omdat ze zo mooi en sterk zijn; daar heeft men nu een beetje spijt van. Omdat de vele eikels zo gemakkelijk kiemen en een afgezaagde boom snel weer uitloopt doen ze het eigenlijk veel te goed. Kappen van overvloedige bomen en het verwijderen van jonge zaailingen moet overheersing door deze boomsoort voorkomen. Iets dergelijks geldt voor de Amerikaanse vogelkers. Verwijderen met wortel en tak is de enige manier om deze woekeraar te bestrijden die niet voor niets de bijnaam "bospest" heeft gekregen.

Huidige situatie

De bossen in onze gemeente zijn relatief klein en jong en men streeft naar het verkrijgen van een meer natuurlijk bos. Dat is zeer wenselijk, maar het creëren van een echt oerbos" is gezien grootte en ligging van onze bossen natuurlijk niet mogelijk. Door het selectief kappen van bomen komt er meer "lucht" in het bos en door het laten liggen van dood hout wordt de kwaliteit van

de bodem verbeterd. Door een sterk verbeterde lichtinval krijgen de jonge boompjes en struiken meer kans om te groeien, zelfs voor planten die van oorsprong in het bos thuishoren maar er niet meer waren. Als gevolg van een dergelijke ontwikkeling breidt ook de dierenwereld zich uit. Het huidige beheer is gericht op het bereiken van evenwicht tussen natuur, recreatie en

bosbouw.

De rijksoverheid stimuleert het niet opruimen van dood hout. Bij het vaststellen van de subsidie wordt namelijk ook rekening gehouden met de hoeveelheid dood hout per perceel. Op de wandelaar komt al die 'rommel' wel eens wat onverzorgd over maar het is echt beter voor de kwaliteit van de bodem. Trouwens, na relatief korte tijd is veel van het dode hout al weer verteerd en verdwenen.

Wandelingen

Het bosgebied 'De Sprankel', ten zuiden van de weg Veldhoven-Steensel, loopt ruwweg vanaf Koningshof vrijwel onafgebroken door tot aan de Stevert in Steensel.

IVN Veldhoven/Vessem heeft in dit gebied een wandeling van 3,5km uitgezet.

Even voor de ingang van de golfbaan Gendersteyn slaat u linksaf de Turfweg in.

Aan het eind daarvan begint deze wandelroute.

De route is aangegeven met paaltjes met een schuine kop, waarop een groen rond bordje bevestigd is met de tekst 'natuurwandelpad De Sprankel'. De richting van de schuine kop wijst in de richting van de wandeling. Een volledige beschrijving met routekaartje kunt u downloaden van de website van [IVN Veldhoven / Vessem](#)

Deze wandeling valt voor een deel samen met onze wandeling.

Steensel

Steensel, sinds 1922 onder de gemeente Eersel, heeft 1440 inwoners en is een forenzendorp van Eindhoven . De naam Steensel komt voor het eerst voor in een oorkonde uit 1224, waarin ene Henricus en Marcelis als ridders van Steensel opgevoerd worden. In 1688 werd Steensel, net als Knegsel, door de Franse legerbenden geplunderd en verwoest. Steensel was in 1810 opgegaan in de gemeente Duizel en Steensel.

Steensel is een van de acht zaligheden (selligheden – plaatsnamen, eindigend op de uitgang sel van sale), net zoals Eersel, Knegsel, Duizel, Wintelre (Wèntersel), Netersel, Hulsel en Reusel (vooral VVV's noemen Bladel als achtste, in plaats van Wintelre).

De huidige Steenselse kerktoren, een overblijfsel van de middeleeuwse St.-Luciakerk, werd gebouwd aan het einde van de 14e eeuw en bevat een van de oudste kerkklokken van de Kempen, de Luciaklok uit 1495.

Dekzandruggen

De hoogteverschillen die u in het bos ziet zijn oude dekzandruggen, die gevormd zijn in de laatste ijstijd. Het vervoer van het zandstof en de korrels ging in die tijd door de wind en sneeuw. Als in het voorjaar de sneeuw dooide bereikte het zand de grond. Daardoor ontstonden de glooiingen in het landschap.

Sites die ik dankbaar gebruikt heb bij het samenstellen van dit verslag en waaruit je nog meer informatie kunt putten:

[http://nl.wikipedia.org/wiki/Heers_\(Nederland\)](http://nl.wikipedia.org/wiki/Heers_(Nederland))

http://www.ivn.nl/detail_page.phtml?&username=guest@ivn.nl&password=9999&groups=IVN&banner=8&province=BR®ion=veldhoven&page=veldhoven_omg_sprankelse_bossen

<http://www.bibliotheekveldhoven.nl/vvv/natuurlijk/sprankelsebossen.html>

<http://www.gpswalking.dse.nl/>

Chris Pennings

